

26 mei 2022

Hemelvaart: Onzichtbaar, maar niet weg

Tafereel Hemelvaart uit altaarstuk in de kapel van Nôtre Dame de la Housaye in het Bretonse Pontivy Frankrijk

Welkom en kruisteken

Gezegend die staat aan het begin
en aan het einde van ons bestaan.
Maar die ook met ons op weg gaat,
als Vader, Zoon en heilige Geest.
(Kris Gelaude)

Welkom op het feest van Hemelvaart. Zalige Hoog-dag.
Het gaat vandaag over 'in den hoge', de hemel of misschien toch niet. Het feest van Hemelvaart heet in het Frans 'Ascension', afkomstig van het Latijn (Lat. ascensio = opstijging; < ascendere = opstijgen) 'ascensio' wat 'opstijgen' betekent. Om het gemakkelijk te onthouden denk ik aan 'ascenseur' (lift). In het Nederlands komt 'vaart' van het oude Nederlandse woord 'opvaren', wat omhoogvliegen betekent. In deze betekenis kunnen we onze fantasie loslaten. In

de Bijbelteksten lezen we nochtans dat Jezus niet omhoog vliegt, maar verdwijnt Hij in een neergedaalde wolk uit het zicht.

In ons woord Hemelvaartsdag hoor je dus nog het Middeleeuwse idee terug dat de hemel, Gods verblijfplaats, zich letterlijk boven ons bevindt.

Het is beter om alle verbeelding bij dit 'moeilijk' feest achterwege te laten en te luisteren naar wat de getuigen van deze Hemelvaart erover vertellen.

Zingen we deze viering in met:

Intredelied: Ik zie de hemel opengaan

Ik zie de hemel opengaan,
de aarde in het licht
van mensen die elkaar zien staan,-
Gods eigen aangezicht.

Ik zie de wereld omgekeerd,
het laagste bovenaan,
het ongeziene in het licht,-
uit niets groeit Gods bestaan.

Ik zie het lang beloofde land,
waar alles wordt gedeeld,
van grond tot licht, van steen tot brood,-
wij zijn Gods evenbeeld.

Ik zie een stad van puur kristal,
de leugens zijn voorbij.
Wij leven in doorzichtigheid,
Gods waarheid leven wij.

Ik zie de aarde vol sjaloom,
de on-geest weggeleefd!
Ontmaskerd staan wij voor elkaar,
en zie: de vrede leeft.

Gebed in de spirit van Hemelvaart

Gij zijt
aan onze ogen
onttrokken,
voor onze oren
onhoorbaar.
Gij woont in een wolk van niet-weten.
En toch
horen we verhalen over U,
zien we sporen van U.
We vermoeden uw Aanwezigheid:
als Diepte in onszelf en in al wat leeft,

als Hoogte voor en na alles.
Zo voelen we U aan,
zo er is er ruimte voor U, ook vandaag nog:
voor U als-Kracht-in-ons.
In onze woorden en in heel ons zijn
willen we iets laten oplichten van U,
van uw licht,
van uw zorg om mensen.

Inleiding op het verhaal:

Ik vertel jullie een stukje uit het verhaal van Toon Tellegen.
Op een dag besluit de mier van huis weg te gaan. De achterblijvende dieren
gaan allemaal anders met het vertrek van de mier om. De een wordt treurig, de
ander gaat nóg meer eten, een derde raakt in paniek. Maar één ding staat vast:
ze missen de mier ontzettend.

Verhaal: Over het vertrek van de mier.

'Ik denk,' zei de rups, 'dat hij niet weg is, maar dat hij iets anders is geworden.'
'Wat bedoel je?' vroeg de hommelmel, die naast hem zat.
'Iets heel anders is,' zei de rups. 'Hoe moet ik het zeggen.'
'Een steen?' vroeg de hommelmel. 'Denk je dat hij een steen is geworden?'
'Iets echt anders,' zei de rups. 'Iets wat je niet kunt zien.'
Hij dacht een tijd na, terwijl de hommelmel wat voor zich heen zat te gonzen en zich
niet kon voorstellen dat de mier ooit niet de mier was of iets wat je niet kon zien.
'Misschien is hij iets geworden wat nog komt,' zei de rups.
Het waren raadselachtige woorden en de hommelmel keek hem met grote ogen aan.
'Bijvoorbeeld iets wat na de zomer komt, maar voor de herfst,' zei de rups.
'Zo iets.'
Het waren moeilijke gedachten.
'Dan wordt het voortaan: winter, lente, zomer, mier, herfst, winter...' zei hij. 'Of
misschien wordt het: dag, nacht, mier, dag, nacht, mier, dag... Maar dan is hij
niet de dageraad of de schemering, maar echt iets nieuws. Iets wat nog nooit
iemand heeft bedacht.
'Of hij komt na later. Toen, nu, straks, later, mier. Of misschien is hij wel meer
dan alles,' zei de rups. 'Niets, weinig, iets, meer, veel, heel veel, alles, mier.'
De hommelmel moest daarover nadenken. Soms gingen gedachten hem te ver en
wist hij niet meer waar zij waren en wat ze deden.
'Ja,' zei hij toen. 'Dat kan. Alles kan. Dan is hij dus ook ons.'
De rups knikte.
Ze rilden even en zwegen. Hun gedachten waren te ingewikkeld geworden.
Het werd donker.
'In elk geval is hij weg,' zei de rups.
'Ja,' zei de hommelmel.
Toen groetten zij elkaar, vloog de hommelmel weg en nam de rups weer een hap uit
een eikenblad.

uit: Het vertrek van de mier, p81-82 van Toon Tellegen, 2009

Evangelielezing: Lucas 24, 46-53 (lector)

Hij zei tegen hen: 'Er staat geschreven dat de Messias zal lijden en sterven, maar dat Hij op de derde dag zal opstaan uit de dood, en dat in zijn naam alle volken opgeroepen zullen worden om tot inkeer te komen, opdat hun zonden worden vergeven. Jullie zullen hiervan getuigenis afleggen, te beginnen in Jeruzalem. Ik zend jullie wat mijn Vader heeft beloofd. Blijf in de stad tot jullie met kracht uit de hemel zijn bekleed.'

Hij nam hen mee de stad uit, tot bij Betanië. Daar hief Hij zijn handen op en zegende hen. En terwijl Hij hen zegende, ging Hij van hen heen en werd opgenomen in de hemel. Ze aanbaden Hem en keerden in grote vreugde terug naar Jeruzalem. Ze waren voortdurend in de tempel, waar ze God loofden.

Tussenzang:

Als een levende gaat p 3 'Wie anders....' Gelaude/Malfliet

Lezing: Handelingen 1, 1-11 (lector)

Mijn eerste boek, Teofilus, ging over alles wat Jezus heeft gedaan en geleerd, vanaf het begin tot de dag waarop Hij in de hemel werd opgenomen, nadat Hij aan de apostelen die Hij had uitgekozen, door de heilige Geest zijn opdracht had gegeven. Aan hen heeft Hij veertig dagen lang herhaaldelijk bewezen dat Hij na zijn lijden weer in leven was. Hij vertoonde zich aan hen en sprak over het koninkrijk van God. Toen Hij bij hen was, drukte Hij hun op het hart: 'Ga niet uit Jeruzalem weg, maar blijf wachten op de belofte van de Vader die jullie van Mij hebben gehoord; immers, Johannes doopte met water, maar jullie zullen gedoopt worden in heilige Geest, binnen enkele dagen.' Degenen die daar samengekomen waren, stelden Hem toen de vraag: 'Heer, herstelt U in deze tijd het koninkrijk voor Israël?' Maar Hij zei tegen hen: 'Het komt jullie niet toe de tijden of momenten te kennen die de Vader in zijn volmacht heeft vastgesteld; maar wanneer de heilige Geest over jullie komt, zullen jullie kracht ontvangen en mijn getuigen zijn in Jeruzalem, in heel Judea en Samaria, en tot het uiteinde van de aarde.' Na deze woorden werd Hij voor hun ogen omhoog geheven en een wolk onttrok Hem aan het gezicht. Terwijl Hij zo heenging en zij nog naar de hemel stonden te turen, stonden er opeens twee mannen naast hen in witte kleren, die zeiden: 'Galileeërs, wat staan jullie daar toch naar de hemel te kijken? Deze Jezus, die van jullie is weggenomen en in de hemel is opgenomen, zal op dezelfde manier terugkomen als jullie Hem naar de hemel hebben zien gaan.'

Duiding:

Na de dood van Jezus hebben de leerlingen tijd nodig gehad om werkelijk te geloven in de verrijzenis en in zijn blijvende aanwezigheid in hun midden. Op de eerste bladzijde van het boek Handelingen spreekt Lucas over een periode van 40 dagen: 'Aan hen heeft Hij veertig dagen lang herhaaldelijk bewezen dat Hij na zijn lijden weer in leven was'.

Ik kan me voorstellen dat dit voor de leerlingen geen gemakkelijke tijd was: hun

wereld was ingestort, ze hadden verdriet en vragen en toch weer hoop want ze konden Hem zien en horen, met Hem spreken.

In het verhaal van Toon Tellegen worstelen de dieren ook met het vertrek van de mier. De rups denkt dat de mier iets anders is geworden, iets wat je niet kunt zien, misschien is hij iets geworden wat nog moet komen. De hommelt zat te kon zich niet kon voorstellen dat de mier ooit niet de mier was of iets wat je niet kon zien. Een raadsel was het: was de mier iets nieuws, maar echt iets nieuws. Iets wat nog nooit iemand heeft bedacht. Of misschien meer dan alles. 'Misschien was hij ook ons?' bedacht de hommelt.

Ik zag in het verhaal enige gelijkenissen met het verhaal van Hemelvaart.

Volgens de evangelist Lucas werd Jezus voor de ogen van de leerlingen in de hemel werd opgenomen. Bij de evangelist Mattheüs lezen we dat de verrezen Heer overal en alle dagen bij de leerlingen zal blijven.

Vele kunstenaars probeerden het mysterie van hemelvaart uit te beelden.

In de Bretonse plaats Pontivy bevindt zich de kapel van Notre Dame de la Houssaye. In die kapel staat een altaar uit 1516. Daarin zijn dertien taferelen uitgekapt over Jezus' lijden, dood en verrijzenis. Het laatste tafereel beeldt Jezus' hemelvaart uit, op de traditionele manier. We zien Hem nog juist met zijn voeten verdwijnen omhoog in de wolken. Beeldtaal. De leerlingen staren omhoog. Midden de leerlingen staat iemand die helemaal niet naar omhoog kijkt. Hij is gekleed in hetzelfde gewaad als dat wat in de wolk verdwijnt. Hij draagt de trekken van Jezus. Hij maakt een zegende gebaar. Niemand ziet het. Hij staat achter de leerlingen. Maar hij kijkt in de richting van de toeschouwer. Hij kijkt naar jou, naar mij. Het is een manier om te zeggen dat Jezus weliswaar uit ons midden is heengegaan, maar dat Hij tegelijk midden onder ons aanwezig is en ons zijn zending in handen legt.

De kunstenaar weet ons de ervaring te geven die ook van de leerlingen wordt verteld: telkens als Jezus na zijn opstanding aan de leerlingen verscheen, herkenden zij Hem aanvankelijk niet, of twijfelden zij er aan of Hij het werkelijk was. Hoe herkennen wij Hem? Hoe kunnen wij die zending ter harte nemen? Het zal niet gebeuren door naar omhoog te staren, maar dor naast en rondom ons te kijken. Door te zien naar wie op ons kan rekenen, wie op ons aangewezen zijn. Door te doen zoals Hij worden wij dragers en uitvoerders van zijn boodschap. Het feest van Hemelvaart verwijst ons naar hier en nu, om de hemel op aarde te maken. Zalige Hoog-dag.

Geloofsbelijdenis:

Het is niet makkelijk om zeggen:

Ik geloof in God. Wat zeg je dan?

Je zegt zo veel. Een mens te veel.

Een God die mij draagt en die van mij vraagt
te doen wat mogelijk is en nog iets meer.

Een God die naar mij reikt en die toekomst biedt:
wees mens van hoop, ga in mijn spoor.

Een God die mens wordt, warm en uitdagend,
die niet loslaat, die zichzelf niet wil ontzien.

Een God die trouw is en barmhartig
die onmacht kent en die je omarmt.

Ja, daar wil ik in geloven.

Een God die uitdaagt, stuwt, bemoedigt,
en zegt: probeer het maar, in Gods naam..... SAMEN.

Voorbede voor Hemelvaart: lector

Acclamatie:

Wie anders zou de hemel dragen
dan zij die van de aarde houden
in een zachtmoedige omarming

God, onze schepper en vader,
wij bidden om een beetje hemel voor alle mensen,
en om meer welvaart voor de armen in de wereld,
om brood voor allen die hongerig of ondervoed zijn,
en vrede voor allen die te lijden hebben onder oorlog en geweld,
en vrijheid voor hen die onderdrukt worden.

Wij bidden om een beetje hemel voor alle mensen,
om een gelukkige jeugd voor alle kinderen,
om goede toekomstmogelijkheden voor alle jongeren,
om een prettig werk voor allen die zoeken naar werk,
en een zinvol bestaan voor allen die arbeidsongeschikt zijn,
om een doel in het leven voor alle zwervers.

Wij bidden om een beetje hemel voor alle mensen,
om echte liefde voor alle gehuwden,
om warmte en geborgenheid in alle gezinnen,
om goede zorg voor alle bejaarden,
een fijne verpleging voor alle zieken,
en hartelijke aandacht voor alle eenzamen.

Wij bidden om een beetje hemel voor alle mensen,
om saamenhorigheid voor onze samenleving,
en verdraagzaamheid tegenover hen die anders zijn,
om gastvrijheid voor de asielzoekers en vluchtelingen,
om een houding van welwillendheid jegens iedereen.

God geef dat wij hier en nu oog en aandacht hebben
voor de mogelijkheden die we hebben om te getuigen van Jezus' boodschap,
voor de kansen die we krijgen om anderen een klein beetje hemel op aarde
te brengen. Dat vragen wij in Jezus' naam.
Amen.

Protestantse Kerk Nederland.

Offerandelied: Geproefd, geleefd, herkend p 22 'Wie anders zou ...'
Gelaude/Malfliet

Tafelgebed:

Hemel is niet een plaats
hoog boven het uitspannel en ver achter de sterren,
- niet het domein van de ruimtevaart -

en hemel is veel meer dan wat
voor ons gereserveerd is na het uur van onze dood.
Hemel is elke plek en elk moment waar
Hij die heet 'Ik zal er zijn' gebeurt,
waar alle leven, denken, doen
en spreken van Hem doordrongen is en zijn liefde zichtbaar maakt.
Die hemel heeft de Verrezene op aarde gebracht.
En daar hoort Hij thuis.
En wij, wij zijn tot hemelvaart geroepen.

Hemel is thuiskomen,
je diepste bestemming vinden in het bemind zijn,
in het onvoorwaardelijk er mogen zijn,
omdat Iemand even onvoorwaardelijk er is voor ons.
Hemel is baden in zijn Geest, ondergedompeld,
gedoopt worden in een leven waarvan
het 'Heb elkander lief' de rode draad is
en waar ieder mens tot zijn recht mag komen.
Die hemel heeft de Verrezene op aarde gebracht.
En daar hoort Hij thuis. En wij, wij zijn tot hemelvaart geroepen.

Hemel begint hier en nu
want hij hoort bij de aarde, zoals de aarde bestemd is
om woonplaats van God te zijn.
Twee delen van dezelfde wereld van God.
Ze horen samen, onlosmakelijk verbonden :
aarde en hemel, mens en mens
en God, leven en dood en leven.

Daarom moeten alle volken gedoopt,
ondergedompeld worden in een nieuwe manier van leven
zoals ze ons door de Vader beloofd is
zoals ze ons door de Zoon is voorgeleefd
zoals ons door de Geest in 't hart is geprent.

Allen moeten gedoopt,
ondergedompeld worden in een nieuwe manier van leven
getekend met de Naam van onze God
"Ik zal er zijn voor u"
Hoe meer wij die Naam
als een werkwoord gaan vervoegen,
hoe meer zijn Naam ons leven zal tekenen,
des te meer we zullen weten dat Hij met ons is
tot de wereld voltooid zal zijn tot louter hemel.
Tot hemelvaart zijn wij geroepen

Carlos Desoete

Onze Vader

Communie

Leven als een mens van de hemelvaart
is een stukje leven met het hoofd in de wolken
omdat God in het onzichtbare voelbaar is
en omdat Jezus woorden een prachtig ideaal zijn om na te streven.
Maar een mens van de hemelvaart
is ook met twee voeten op de aarde staan,
ingeworteld leven in de werkelijkheid van vandaag,
de noden proberen aan te voelen van iedereen
waarvoor wij zorg dragen en verantwoordelijkheid dragen.
Leven als mens van de hemelvaart
is brood delen met elkaar.

[As It Is in Heaven: Gabriella's Song - Bing video](#)

Bezinning

Hemelvaart (Blogpost 12 mei 2021) volgens Kolet Jansen

Als kind dacht ik jarenlang dat Jezus met Hemelvaart met een stoomboot de lucht in was gegaan. Hoewel je in het dialect van mijn grootouders ook met de fiets kon 'varen', bleef dat werkwoord verder toch voorbehouden voor boten. En stoomboten vervoerden wel meer heilige mannen. Ik was dan ook geschokt door de Hemelvaartafbeelding op school: de apostelen die machteloos naar boven starden, waar nog net de blote voeten van Jezus onder de rand van de prent uitstaken. Jezus was onherroepelijk weg. Ik ergerde me ook behoorlijk aan die apostelen. Die stonden daar werkeloos en met open mond naar de hemel te staren. Als ze iets bijdehanter waren geweest, hadden ze Jezus vast nog wel kunnen tegenhouden. Als je met zijn twaalfen iemand beet pakte, aan armen en nek en benen, hield je hem wel met zijn voeten op de grond. Je beste vriend laat je toch niet zomaar de lucht in gaan? En ik begreep al helemaal niet dat Hemelvaart een feestdag was geworden. De dag waarop Jezus verdween kon toch moeilijk een vrolijke dag zijn. Die duif met Pinksteren was in mijn ogen niet meer dan een schrale troost. Een mens leert veel bij met ouder worden. Dat je het allemaal niet zo letterlijk mag nemen. Dat je ook in de lucht kunt varen. Dat vrienden soms inderdaad verdwijnen. Dat dode vrienden nooit helemaal weg zijn. Dat niemand de dood echt begrijpt. Dat het leven vóór de dood heel veel verschil kan maken. Ik leerde vooral dat Hemelvaart een onmisbaar staartje van het Paasverhaal is. Wat Jezus deed en zei, was echt leven, wilden zijn vrienden zeggen. Dat stond voor hen als een paal boven water. De dood kon daar niet tegenop. En dus vertelden ze dat Jezus leefde. Ook al wist iedereen dat hij morsdood van het kruis was gehaald. Hoe pak je zoiets aan? Daar moet je alles voor uit de kast halen: een weggerolde steen, een leeg graf, een schim van een tuinman, een wandeling naar Emmaüs... en een paar blote voeten in de lucht. Want Jezus hoort bij God, hij leefde naar het hart van God en daarom leeft hij

nog altijd, vonden ze. Daarom lieten ze hem door de lucht varen. Zo werd Hemelvaart dus toch nog een feest. Het feest van de sterke band die er kan zijn tussen God en mensen. Als het goed is, komt daar echt leven van. Dan krijg je mensen die leven met open hart en handen. Wie weet waar we dan allemaal heen kunnen varen.

Slotgebed

God van de hemel,
God van de aarde,
Jezus heeft
door zijn leven in liefde,
barmhartigheid en gerechtigheid
de hemel verbonden met de aarde.

Zo werkte Hij
aan het koninkrijk van de hemel,
uw bedoeling met mens en wereld.

Hij heeft die taak doorgegeven
aan de mensen die in Hem geloven.

Zend ons uw Geest,
die ons de kracht geeft
om van Hem te getuigen,
van zijn boodschap
en van zijn levenswijze.

Moge zo
een stukje van de hemel
zichtbaar worden,
hier op onze aarde.
Amen.

pr. Luc Maes

Zegenwens

God, Levende,
Mogen wij van hier gaan,
Met de wijde hemel boven ons, naast ons en in ons.
De hemel die wij zijn.
Dat wij ontvankelijk mogen zijn
uw zegende handen,
en de zegen van elkaar.

Slotlied: Woorden als stuifmeel p39 'Wie anders zou ..' Gelaude/Malfliet

REFR. Spreek, opdat woorden zich ontfouwen

Steek op wind. Voer ze mee als stuifmeel voor de ziel.

Wij zochten Hem in wat wij van Hem zagen.
Verweesd en haast verloren in nevels van gemis. En toch.
Refr.

Wij stonden op maar liepen onder wolken.
Verblind door eigen dromen, onwennig in de tijd. En toch.
Refr.

Klonk niet een stem in wat wij samen brachten?
Een vonk reeds aangestoken werd smeltvuur in ons hart. Kom Geest.
Refr.

Wegen naar hoop, die moeten mensen banen.
Geraakt door telkens tekens en feiten van vandaag. Kom Geest.
Refr.